

לכבוד,

השרה להגנת הסביבה, הגב' תמר זנדברג

שרת האנרגיה, הגב' קארין אלהרר

שר האוצר, מר אביגדור ליברמן

העתקים:

ראש הממשלה, מר נפתלי בנט

מנכ"ל משרד רוה"מ, מר יאיר פינס

שר החוץ וראש הממשלה החליפי, מר יאיר לפיד

מנכ"לית משרד רוה"מ החליפי, הגב' נעמה שולץ

שרת הכלכלה והתעשייה, הגב' אורנה ברביבאי

שר המשפטים, מר גדעון סער

הנדון: הקווים האדומים של ארגוני הסביבה והחברה ביחס לחוק האקלים

נכבדים,

בשבוע הקרוב צפויה לעלות לוועדת השרים לענייני חקיקה הצעת חוק האקלים הממשלתית. אנו מברכים על קידום החוק, כפי שמתחייב מהתחייבויות ראש הממשלה וממשלת ישראל בוועידת האקלים בגלזגו, וכפי שמעוגן בקווי היסוד של הממשלה.

לטעמנו, על החוק לכלול יעדים שאפתניים וכלי עבודה שיאפשרו ווידוא עמידה בהם. העקרונות הנדרשים למען חקיקה מקיפה ומשמעותית יותר, מפורטים במסמך העקרונות של מטה החירום האקלימי-אקולוגי¹, בו חברים עשרות ארגוני סביבה וחברה, ומאחוריו עומדים עשרות אלפי פעילים ופעילות מכל הארץ, הדורשים פעולה אמיתית שתגשים את הבטחות הממשלה ותבטא את מחויבותה למאבק במשבר האקלים, למען חיי אזרחיה ועתיד הדורות הבאים.

עם זאת, אנו מכירים בכך שבמשא ומתן מורכב שכזה, הכולל שיתוף פעולה בין משרדי ממשלה שונים בעלי עמדות מנוגדות, נדרשים פשרות וויתורים. במכתב זה אנו מבקשים לשרטט את הגבולות והקווים האדומים שעליהם לטעמנו אסור בשום פנים ואופן להתפשר.

יעדים: חוק אקלים ללא יעדים איננו חוק אקלים. אין לרדד את יעדי הפחתת הפליטות יותר משרודדו, ו/או לאפשר מנגנון לרדדם בעתיד.² אנו קוראים להציב יעד של הפחתה בחצי בפליטות עד 2030, ולכל הפחות היעדים שהציבה המדינה בוועידת האקלים הבינלאומית בגלזגו. ברוב מדינות ה-OECD, הוצבו יעדי הפחתת פליטות הנעים סביב 50%

¹ מסמך העקרונות של מטה החירום.

² צפיר רינת "בניגוד להצהרות בנט, חוק האקלים לא יביא את המדינה לאפס פליטות ב-2050" 04.04.2022.

עד 2030 ועוגנו בחוקי אקלים. יעד הפחתת 27% מפליטות גזי החממה עד 2030 הוא יעד נמוך ולא מספק, אך נוכל לקבלו אם יכלול מנגנון המאפשר העמקה משמעותית של היעדים כל שנה. הצבת יעד הנמוך ממנו, מהווה הפרה של מחויבות ראש הממשלה והממשלה כולה בהסכם גלזגו ובהחלטות הממשלה שהתקבלו זה עתה, שעלולה לפגוע קשות ביחסינו עם ארה"ב ואירופה. כמו כן, משמעותו בפועל של מנגנון לרידוד היעדים הוא הסמכה חוקית לממשלה לחמוק מהיעדים שהציבה, והדבר אינו מתקבל על הדעת.

סמכויות חוק אוויר נקי: על חוק האקלים לכלול הפנייה לחוק אוויר נקי, שתגדיר את היעדים להפחתת פליטות גזי חממה בחוק כערכי איכות אוויר. חוק אוויר נקי מאפשר סמכויות נרחבות ביחס להפחתת פליטות גזי חממה³, אשר לא מיושמות בפועל כבר שנים. בימים אלו, במסגרת המשא ומתן על חקיקת חוק האקלים, הגיע לידינו כי עלתה על סדר היום הצעה מסוכנת לפגוע בסמכויות אלו: "אישרה הממשלה יעדים להפחתת גזי חממה בתכנית כאמור, לא יראו ביעדים אלה כערכי יעד או כערכי איכות אוויר כמשמעותם בחוק אוויר נקי, או כיעדים לפי סעיף 5(א)(1) לחוק אוויר נקי, ובכל מקרה עמידה ביעדים אלה לא תילקח בחשבון בעת בחינת בקשה להיתר מכוח חוק אוויר נקי". אסור שהצעה זאת תתקבל בשום פנים ואופן. משמעותה בפועל סירוס הסמכויות של המשרד להגנת הסביבה בחוק אוויר נקי מול גופים ציבוריים ותעשיות מזהמות להפחתת זיהום ופליטות גזי חממה, ובכך היא סותרת את תכלית החוק. חוק אקלים שימש פלטפורמה לקיצוץ הסמכויות בחוק אוויר נקי, עדיף שלא יעלה כלל, והממשלה תעשה שימוש בסמכויות במסגרת חוק אוויר נקי להפחתת פליטות גזי חממה.

תסקיר סיכון אקלימי: אין לוותר על סעיף הערכת הסיכון האקלימי ויש לנסחו באופן מרחיב. זהו סעיף משמעותי ביותר בחוק, שנותן לו את משמעותו האופרטיבית. ללא בחינת ההלימה בין היעדים לבין התכניות המקודמות בפועל, לא יהיה בידי הממשלה כל כלי או מנגנון אפקטיבי אשר יאפשר לה לעצור הקמת תשתיות עתירות פליטות שיחתרו תחת העמידה ביעדים שהציבה. יש להחילו על כל פרויקט תשתיתי חדש, בכל היקף מעל 100 מיליון ש"ח. יתר על כן, החוק צריך להגדיר באילו נסיבות ייפסל פרויקט כזה מלהיות מקודם, בהיותו עתיר פליטות.

אנו, בתור ארגוני סביבה שחוק האקלים יקר להם, ושוקדים על קידומו כבר זמן רב, מוכנים להצהיר בפה מלא: חוק שעובר על קווים אדומים אלו, עדיף שלא יעלה על סדר היום. חשוב להדגיש, שגם חוק שלא יחרוג מגבולות אלו, אך ישאר במסגרת הנוכחית, רחוק מאוד מלהיות אידיאלי, אך עדיף שיעבור אם החלופה היא שלא יהיה חוק בכלל. התנועה הסביבתית תעשה כל שביכולתה על מנת שיעבור חוק משמעותי כמקובל בעולם, וישקף את המלצות המדע.

³ דוד שור, "האם כבר נחקק חוק להפחתת הפליטה של גזי חממה?" חוקים ג 241 (2011).